

DU DANSKE LAND - OG VAND

sejleroplevelser ved

ÅRHUS BUGT

RUNDT LANGS ÅRHUS BUGT: ET OVERBLIK

Der er almindelig enighed om, at Århus Bugt strækker sig ca. fra Norsminde i sydvest til området ved Helgenæs i nordøst. Hvor præcis grænserne skal drages, kan der nok argumenteres langt og bredt om, men vi lader den diskussion passere. Vi agter nemlig at tage den flotte og særdeles kystnære sejltur fra Grenå til Norsminde og kommer derved rundt ved og i Århus Bugt.

Århus Bugten er et attraktivt sejlområde. På søkortet lægger man mærke til, at ordet "vig" er dominerende i den nordlige del af området. Og ganske rigtigt krøller kystlinjen sig flittigt og danner fine bugter mod nord. Da en bugt også kaldes en vig, har vi forklaringen. De rolige vande her er gode ankerpladser og fortrinlige fiskesteder også. Ordet "flak" optræder hyppigt i det sydlige farvand, hvilket indikerer, at vanddybden er begrænset, hvorfor man da også i gamle dage ofte benyttede stederne til at opføre fyrtårne eller fæstningsværker.

Turen i og ved Århus Bugt er en naturoplevelse af de store. Landskabet er varieret, kuperet og sine steder dramatisk. Skovklædte strækninger afløses af velfriseret agerland, og ind imellem ligger lystbådehavnene

flot og ofte malerisk placeret i de vidunderlige omgivelser. Fra søsiden kan vi betragte Helgenæs og Ellemandsbjerg, der ligger næsten 100 m. over havet. Og Mols Bjerge med de lyse skrænter ved Molshoved. I Kaløvig ser vi bakkerne og resterne af Erik Menveds Kongeborg, der blev anlagt i 1313. Syd for Århus strækker den skovklædte kyst sig hele 5 sømil ned mod Norsminde. De høje bøgetræer står helt ud til kanten af skrænterne, og giver læ for vestenvinden, der blæser på disse kanter. I det hele taget har man i en årrække forstået at værne om Århus Bugtens miljø. Bugtens brugere tæller mere end tusind sæler, mange hundrede marsvin og i sommerhalvåret enorme stimer af sild, makrel, sej, multer og mange flere arter.

Bugtens kulturhistorie går mere end 4.000 år tilbage og flere prominente danskeres navn er knyttet til området, blandt andet Gorm den Gamle, fabrikant Otto Mønsted og Flemming "Bamse" Jørgensen. Vi vil se det hele, men må nok alligevel prioritere. Det går i denne omgang ud over visitten til hovedbyen Aros – eller Århus – som vi ofrer lidt mere opmærksomhed på et senere tidspunkt.

Tekst og tilrettelæggelse: Frank Flemming, FFP Kommunikation

Danske Tursejlere siger tak for lån af foto til VisitDenmark

RUNDT I ÅRHUS BUGT

GRENÅ-EBELTOFT

Havet omkring Danmark er utroligt fascinerende. Ikke kun at sejle på, men også at dykke ned i, studere og observere. Det har vi nu gjort i Kattegatcentret, som ligger i Grenå, helt ude på spidsen af Djursland, hvor denne tur rundt i og ved Århus Bugten begynder.

Helt ude i vandkanten ved Grenaa Havn ligger Kattegatcentret, som er en oplevelsesperle for sejlere, og andet godtfolk, som gerne vil vide mere om det skønne hav, der omgiver Danmark. Og om de væsner, der lever i det våde element. Centret er ikke et museum med døde ting. Tværtimod. Her handler det om levende organismer. Nogle vi kender og mange, som vi end ikke har drømt om. Livet under overfladen er spændende og knaldgodt formidlet på Kattegatcentret, hvor vi kan dykke med hajer, se havdyrene blive fodret, blive rørt over de nuttede sæler og de mere end 250 arter af dyr. Vi opfordres oven i købet til at være med i aktiviteterne. Hvad med en tur i hajtanken, hvor du er omringet af hajer, som kun er 6 cm fra dig, når du går gennem hajtankens tunnel?

Grenå er kendt for sine bindingsværkshuse, de fire gågader og et glimrende handelsliv, så tiden går hurtigt her på den yderste tip af Djursland. Trænger du til motion, så ligger der lige uden for byen 500 hektar skov, hede og mose. Der er et veludbygget stisystem for motionsløbere, vandrere, cyklistere og ryttere. Djurs Sommerland kan nås med bus på en times tid, og så er der ellers dømt forlystelsesoverflødheds-horn for børn og voksne.

Vi er stævnet ud i det gode vejr. Mod syd passerer vi Rugaard Strand. Imponerende skrænter, store sten i havstokken, bølger og bøgetræer, der står tæt på vandet. Lystfiskerne fisker efter lykken, og der er gode chancer for ørred, multe, torsk, markel og havbas. Flere småbåde, der måske er lejet på den lokale campingplads, hopper som små propper i bølgerne tæt ved kysten. I det hele taget præger grønne kyster og hvide strande den vestlige strækning langs Hjelm dyb.

Vi runder Gåsehage, som ligger på den sydlige del af Ebeltoftthalvøen, og husker lige på, at de mange sandrevler og de vanskelige strømforhold gennem tiderne har forårsaget mange grundstødninger. Men vi tager os i agt og gør klar til et besøg i Øer Maritime Havn. Adgangen til havnen, der ligger i en stor kunstig sø, foregår, som det eneste sted i Danmark, gennem en sluse.

Øer strand byder på lavt vand og dejlige sandbanker, hvilket fuglene er meget optaget af. Strandene tiltrækker nemlig store mængder af fugle, der ivrigt fou-ragerer i vandkanten. Vi bliver kun kort tid i denne moderne feriefusion for Ebeltofts traditionsrige og atmosfærefyldte miljø lokker os ud på havet igen.

EBELTOFT

I Ebeltoft følger folk med tiden, for vægterne går deres runde i byen og udsynger, hvad klokken er slagen. Det er en gammel skik, der kendes fra danske købstæder, hvor vægterne patruljerede, holdt ro og orden og udkig efter ildebrande. I Ebeltoft synger vægterne kl. 18 og kl. 19 ved Det Gamle Rådhus, og de vandrer ad forskel

lige ruter rundt i byen. Kl. 20 afsluttes deres patrulje ved Det Gamle Rådhus på Torvet. Det dukkehusagtige rådhus er fra 1789, men fik sit nuværende udseende ved en ombygning i 1909. Rådhuset er nok det mest fotograferede hus på hele Djurs.

En anden attraktion, som vi ikke vil gå glip af, er Fregatten Jylland, der er verdens længste træskib, og som byder på levende dansk marinehistorie til store og små. Krigsskibet er et internationalt maritimt klenodie og en national skat fra en epoke, da Danmarks overlevelse var på spil. Fregatten Jylland var med i Slaget ved Helgoland og affyrede det afgørende skud mod den østrigsk preussiske flåde. Det var et søslag af stor national betydning for den danske selvfølelse, der ellers led store nederlag i 1864.

Ved et besøg ombord får du mulighed for at se, hvordan de barske livsbetingelser var ombord på et stort træsejlskib bygget i 1800-tallet. Banjerdækket er søgt genskabt i et så autentisk udtryk som muligt og i videst mulige omfang så nær dets oprindelige udseende fra perioden 1864. På banjerdækket boede den menige besætning, officerer og chefen selv. Samme dæk rummede de store kullagre, værksteder, magasiner, stuvrum og officerernes messe. Banjerdækket var et usundt sted at opholde sig, når fregatterne var i kanonduel. Det gives der også eksempler på i Ebeltoft.

Man må lette på matroshuen, når man ser de aktiviteter, der er for børnene. Som sørovere kan de gå på skattejagt efter Kalle Krudts skattekort. Eller nedkæmpe den preussiske flåde i flot formationssejlsads. Og skulle

der være spørgsmål, så står søhelten, søløjtnant Hans Christian Holm, klar med informationer om livet på fregatten i 1864. Og så er der ægte håndvåben, reb og knob, hornsignaler og bådsmandspiber.

NATIONALPARKEN MOLS BJERGE

Den helt store attraktion på disse kanter er naturligvis Nationalparken Mols Bjerger, der blev indviet i 2009. Nationalparken er en hyldest til det særprægede istidslandskab, hvor dybe dale går over i høje bakkelandskaber. Og hvor den varierede natur har plads til at udfolde sig til glæde for os, der bruger den med omtanke. Efter den barske tid på Fregatten, tager vi orlov fra sejler tjansen og begiver os ud i Nationalparken til fods, for sådan oplever man den nu en gang bedst. I princippet kan man starte sin vandretur alle steder i Mols Bjerger og blive slået af den imponerende natur. Vi har fundet inspiration i turistbureauerne og foldere fra Skov- og Naturstyrelsen, som giver gode forslag til vandreture.

Vi cykler de ca. 10 km mod Molslaboratoriet, som ligger i parkens vestlige del. Vi tager den smukke kystvej og er snart fremme. Vi følger Den Italienske Sti på ca. 3 km. Stien fører til Femmøller by og har været brugt i mere end 100 år. Det sydlandske navn menes at være opstået, fordi de første feriegæster i området mente, at landskabet var meget italiensk. Hvis du har mere luft i lungerne og sålelæder tilbage på skoene, så suppler din vandretur med en tur på den nærliggende Strandkærsti. Det tager 1-2 timer at gå turen rundt på de to stier inklusive ophold undervejs.

10

11

12

13

14

EBELTOFT-NAPPEDAM

Modstræbende forlader vi Ebeltoft Vig og sejler mod syd, mens vi anerkendende beundrer det flotte natursceneri om styrbord, hvor Agri Bavnehøj (137 m), Benlig Høj (120 m) og Trehøje (127 m) er markante udsigtspunkter.

Vi runder det dråbeformede Helgenæs og er kortvarigt ude i Århus Bugten. Vores næste destination er Nappedam oppe i bunden af Kalø Vig, og for at komme dertil skal vi gennem nogle meget smukke farvande, som alle byder på naturlig ro og ægte sejleridyl. Vi ankrer op undervejs og nyder tilværelsens lethed. Vi har naturligvis opdaterede søkort og elektronisk hjælpeudstyr, som vi flittigt konsulterer i de lavvandede områder.

BEGTRUP VIG

Begtrup Vig skærer sig ind mellem Mols og Helgenæs og truer med at afsnøre Helgenæs fra Djursland. Her er mange ankerpladser med læ trods åbningen mod vest. I den nordøstlige del, bag øen Rønnen, er der fint læ, og her finder mange sejlere en dejlig stund, da her er god holdebund for et anker. I den sydøstlige del er en mole, som benyttes af lystfartøjer. Der er el, vand og badefaciliteter.

KNEBEL VIG

Længere mod nord rund om Skødshoved Flak finder vi Knebel Vig med den smalle, 12 meter dybe indsejling afmærket med grøn bøj. Giv agt for undersøiske forhindringer. Igen er der gode ankerpladser både mod nord ved Rolsø Gård og mod syd. Her er læ mod vest- og sydlige vinde. Inde i bunden mod øst finder vi Knebelbro Jolle- og Bådehavn – en nyere god lille lystbådehavn.

EGENS VIG/NAPPEDAM

I Egens Vig ligger Nappedam Lystbådehavn, som vi agter at blive i i et par dage, for her er også en del at se på. Egens Vig er 2-3 km. bred – næsten cirkelformet – og afgrænses af Kalø Slotsruin mod vest og det bakkede landskab mod øst og nord. Ved ebbe tager det fladvandede område sig næsten ud som Vadehavet. Ankerstederne er bedst i vigens vestlige del, hvor der er sandbund. I de smukke skove – Ringelmose og Hestehave skove – bag Nappedam Lystbådehavn er der mulighed for at få en god naturoplevelse, og det har vi tænkt at benytte os af.

Tæt på havnen ligger Ringelmose Skov. Vi går fra havnen op til den smukke Bregnet Kirke og derfra ind i skoven. På turen rundt i skoven kommer vi bl.a. forbi en mindesten for Baron von Jenisch, der ejede Kalø Gods, indtil han blev dræbt under 2. verdenskrig, og man passerer flere af Kalø skoler. Også den kunstige Ringelmosedam passeres undervejs.

Turen gennem Hestehave Skov er ca. 5,5 km lang, og den starter ved parkeringspladsen ved Slotskroen og fører bl.a. forbi St. Stenhøj, Baron Wilhelms Bøg, som er det højeste træ i skoven, og Thyrahytten. St. Stenhøj er en næsten 5.000 år gammel runddysse fra bronzealderen. Thyrahytten er en jagt- og badehytte, som blev opført i 1905, og den er opkaldt efter baronesse Thyra von Jenisch.

KALØ SLOTSRUIN

Allerede inden fortøjningerne er kastet påkalder Kalø Slotsruin sig opmærksomhed. Den er meget synlig i landskabet og er da også en af områdets mest kendte seværdigheder. Slottet blev bygget i 1313 af Erik Men

15

16

17

18

19

20

ved for at kongemagten fortsat kunne kontrollere og beskatte lokalområdet og forhindre nye oprør fra bønderne. Borgen er anlagt isoleret og strategisk på toppen af en naturlig ø, hvorfra der er en fantastisk udsigt over Kalø Vig og Århus-bugten og det omliggende landskab. Ad landjorden er den eneste adgangsvej en ca. 500 m lang vejdæmning. Oprindeligt har vejen været adskilt fra borgen af en vindebro nær borgen. Der knytter sig flere sagn til Kalø. Et vandresagn fortæller, at der på Kalø ligger begravet en stor skat, som svarer til 7 års skatteindtægter. Skatten vogtes af en stor drage ved slottet, som man sommetider kan se halen af.

NAPPEDAM-EGÅ-NORSMINDE

Vi går nu mod sydligere himmelstrøg mod Egå, som ligger på brinken til Kalø Vig. Egå Marina er stor, moderne, og også her er den smukke natur meget nærværende. Vi kommer fra nord og holder godt fri af kysten for at holde os fri af eventuel tilsanding og har ingen problemer med at komme ind i Egå Maria, hvor dybden i indsejlingen er 3,0 m og i bassinet mellem 3,0 og 2,2 m.

Fra marinaen kan vi nyde udsigten over Århusbugten og kigge direkte over på Mols Bjerge, hvor vi for få dage siden vandrede benovede rundt. Faciliterne er gode, og der er liv på havnen. For de landaktive er der stillet cykler til rådighed af Dansk Cyklistforbund, og cykelstier langs vandet giver muligheder for at komme til Århus eller ud i naturen. Vejret er perfekt til lidt motion og til at få den landlige natur lidt tættere ind på kroppen. Vi tager cyklerne ved havnen, og begiver os den smukke tur ud til Egå Engsø. Søen dækker 115 hektar, og er omgivet af 50 hektar enge, der gemmer på et rigt dyreliv, som blandt

andet kan betragtes fra fugletårnet ved sydkysten. Der er en fint anlagt sti på lidt over 5 km rundt om søen, hvor benene og cyklerne kan strække ud i den skønne natur. Har du brug for lidt mere motion og inspiration, så er der en fint afmærket cykelrute ind til Århus.

Vi har vejret med os og drages naturligt mod den dejlige Åkrogen Strand, der er udvalgt til en af de 10 bedste strande i verden af en canadisk avis. Det kan vi nu ikke bedømme, men skønt er her – og livligt.

Vores sidste sejltur i denne omgang går direkte til Norsminde ca. 20 km. syd for Århus, som vi i denne omgang passerer uden at gøre ophold. Men vi vender tilbage til Smilets By en anden gang.

Ved indsejlingen til Norsminde holder vi godt fri af kysten over Hesbjerg Grund, som rummer uafmærkede sten inden for 4 m kurven. Fra den grønne sideafmærkning kan havnen holdes direkte op i kurs 220°. Norsminde er et lille fiskerleje, som ligger smukt, idyllisk og lidt ensomt med fjord mod vest og Århus Bugtens allersydligste grænse mod øst. Her er smukt, og det ved man på disse kanter. Fjorden blev et vildtreservat i 1942, og i øjeblikket arbejder lokale kræfter på at udvikle området ved fjorden, så både landbrug og miljøet kan trives i samklang. Og det nyder vi som gæster rigtig godt af.

Og sådan gik det over sø og land. Over bakkedoppe og bakkedale. Langs stejle kyster og flade strande. Århus Bugten rundt! Fik vi set det hele? Fik vi set det meste. Fik vi set det væsentligste? Hvis ikke, så må vi tilbage.

15. Ebeltoft. 16. Trolde skoven, Mols Bjerge. 17. Poskær Stenhus. 18. Ebeltoft. 19. Århus Bugt. 20. Norsminde.